

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Kemény István

Igy született meg a Lánchíd

AZ ALAPKŐ LETÉTELÉTŐL A SZENT KORONA KALANDOS ÚTJAIG

Forrás:

Hungaricum

Budapest 1889 V. 8

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

624.2

Idő

18/19

Személy:

Helyszám:

Újra áll Széchenyi Lánchídja, négy és fél év után ismét átmehetett valaki — az újjáépülő híd egy derék munkása — a befejezéshez közeledő szerkezeten Pestről Budára. Újra áll a Lánchíd, amelyet indokolatlanul és bűnös rombolási vágyból zúzott össze a bukása szélére érkezett náciizmus hatalmi tébolya — és Budapest nagy eseményének fényénél most rendre megvilágosodnak a Lánchíd életének kisebb-nagyobb epizódjai, valamint az az első galád merénylet, amelyet pontosan száz esztendővel ezelőtt terveltek ki ugyanolyan ostobán, de szerencsére lényegesen kevesebb eredménnyel.

... Hét évig tartó nehéz munkával sikerült a híd tervét Szé-

chenyi Istvánnak a minden újítástól idegenkedő közvéleménnyel elfogadtatnia és az 1832-ben megalakult Híd-Egyesület nyilvános pályázat alapján Tierney W. Clark angol hídepítőnek megbízást adhatott a függőhíd kivitelezésére. Az építkezést a tervező névrokona, Adam Clark vezette és az alapkövet 1842. augusztus 24-én helyezték el.

A híd azután valóban nagy idők tanujává vált. A szabadságharc végighulámzott az országon és a történelmi események sodrában a Lánchíd sűrűn leadta a maga névjegyet. Lapozgatunk az egykorú újságokban, sűrűn bukkanunk nevére az elsárgult hasábkokon.

Amire nyolc év óta várunk...

... Megkezdték felhúzni a Lánchíd két középső oszlopa között is a láncokat és így néhány nap múlva már össze lesz kötve a két város, mire már nyolc év óta várunk. A híd azonban csak a még hátralevő munkák befejeztével, körülbelül 1849. István-napján adatik át a közlekedésnek. A budai alagutat, melynek munkábvétele végett többszáz aláírású folya-

modást szándékoznak a budaiak a közlekedési miniszterhez bnyújtani, hír szerint a legközelebbi őszei kezdik ásní, hogy egyrészt a szegényebb néposztálynak télen át kereset biztosítsák, másrészt, hogy a híd elkészültéig a tunnel is készen álljon — írja 1848. július 13-i számában a *Budapesti Hírlap*.

Halálos szerencsétlenség

Két nappal később olvassuk az *Ungar*-ban:

Az épülő Lánchídról egy munkásember a Dunába esett. A többi munkások segítségére siettek ugyan, de már későn,

mert a szerencsétlen ember a víz alá merült. Csodálatos, hogy a holttestet a víz majdnem ugyanazon a helyen dobta föl, ahol a szerencsétlenség történt.

Katasztrófa a Lánchídon: leszakadt az emelőlánc

Ma nagy katasztrófa történt Budapesten — kezdi tudósítását július 18-án a *Kossuth Hírlapja*. Este ugyanis a Lánchíd negyedik és utolsó láncát vonták fel. A vége már a budai oszlopon feküdt. Számos nép részt az oszlopokról, részint a két oszlop között és a híd láncai alatt a munka végett készült hajóhídon nézte a nagyszerű munkát, amikor az a lánc, amellyel az 5000 mázsánál sokkal nehezebb hídlánc az oszlopra húzálék, leszakadt és közel tíz ölnyi magasból irtoztatos erővel zuhanván le, az említett hajóhidat egy perc alatt ezer darabra zúzta.

A mostani áradása miatt ragadó sebességű Duna borzasztó látványnak lón színhelye. A csapás súlya miatt csónakok és szálkák emelkedének egész hosszúságukban az ég felé és zu-

hantak vissza a zajgó hullámokba. Szerencsére a víz rakásokba sodrá ezeket és így talán 40—50 embernek menhelyül szolgálva úsztak segélykiáltások közt a rendes hajóhid felé. A rájuk menekülteket a hirtelen ott termő csónakok hordták partra, így az iszonyú csapás alig került többre 5—6 ember életénél. A szerencsétlenség helyén gróf Széchenyi István is jelen volt mindkét félrel, de szerencsésen megmenekültek.

Ebből a szerencsétlenségből — teszi hozzá a *Kossuth Hírlapja* — egyáltalán nem lehet a függő híd veszélyességére következtetni. A már megfeszített három lánc oly szilárdan és ingatlanul nyúlik át a Dunán, hogy a szédítő magasan a munkások naponként egész kényelemmel sétálnak rajtuk át.

„E híd jelképe hazánk sorsának”

A hónapok múltak, küszöbön a tél. Az *Ungarische Allgemeine Zeitung* panaszkodik: „Félünk, hogy a két testvérváros között való közlekedés megszűnik. De azzal vigasztalódunk, hogy ez még csak az idén tart s a jövő tére már fitymálva járunk a híddegen és szélviharban a lánchídon át Budára és vissza.” A

zetek sorába.”

De hogy az árnyoldal is szóhoz jusson, idézzük a *Kossuth Hírlapja* november 29-i számát:

„A Lánchíd-bizottság Budát is felszólította, hogy mivel a híd már a jövő évi március végére készen lesz, gondoskod-

Budapesti Divallap pedig így biztat: „E híd valódi jelképe hazánk sorsának. Még egy fél s jövő tavasszal tökéletesen szabad, független lesz Magyarország és diadalma hídján fog átmenni az önálló, nagy nem-

jék a hozzá vezető út felemeléséről és kikövezéséről. De biz a budaiak kijelentették, hogy követ adnak ugyan az út elkészítéséhez, hanem tessék magának az igazgatóságnak megcsináltatni...

„endbontó tettek” és nemzetörség a Lánchídon

A tél beköszönt, a hajóhidat széjjelbontják, a közlekedés csónakon bonyolódik le. December 22-én a honvédelmi bizottmány rendelete jelenik meg a házfalakon. Arról szól, hogy a Lánchídon, mely még nem készült el teljesen, kivételképen csak azok mehetnek át, akik „kormányi kiküldetésükben sietősen járnak el”. Mások számára azonban szigorúan tilos az áthaladás.

A rendelet nem vezet célra, egy héttel később tehát erőlyesben megismételk. Az első felhívás ellenére — mondja ez

a második plakát december 29-én — „egyesek azon rendbontó teltre vetemedtek, hogy esí sötéttel az öröket meghohanva, százanként tódultak által rajta”. Ezért a város halósága utasítást kapott, hogy „holnap nemzetöri elegendő erőt alkalmazván a hídnek mindkét bejárásához, az ezentúl vétközök ellen rögtön és erőlyesen járjon el. Honfiak, a haza töletek a honfiúság kötelességeinek teljesítését várja” — fejeződik be a falragasz, amely ezáltal már nem maradt halástan.

Huszonnégy gránátos között áthatad a Szent Korona...

A Lánchíd történetének kövkező epizódját *Ipolyi Arnold* mondja el a *Szent Koronáról* szóló munkájában.

1848. december 30-án a honvédelmi bizottmány meghagyásából annak elnöke, *Kossuth* Sámuel rendeletet küldött *Bónis* Lajos képviselőhöz és őt országos bizosként kirendelte azal a céllal, szólítsa fel *Ür-*

Azonnal kiadatott a rendelet az üreg betöltésére — írja *Ipolyi* — és *Bónis* saját üveges hintójába fogatott, hogy a koronát rajta áthozzák. Az alatt *Bónis* a koronát átvéve, a koronaörség 24 gránátosát kíséreként feleskette. A hintón azonban a korona ládája csak úgy fért el, hogy az üvegek levétek és az örség a ládát két oldalról támogatta. Ekkép *Szent István* koronája mintegy elsőként szállítottatott át a hídon, kikísértetett a vasúti pályafőig, ahonnan külön vonat vitte tovább Debrecenbe. *Kossuth*hoz. Ezzel a kalandos utazással végződött a Lánchíd regényének első nagy fejezete.

Kemény István